

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה כב.

עין משפט נר מצוה

קיד א מיי פ"ב מהל' קידוש החדש ה"ה:
קבז ב מיי פ"ב מהל' ערות הלכה ד סמג
לאוין ריד טור י"ט ע"ג ח"מ
ס"י לז סעי' י' וסעי' טו:
קבז ג מיי שם פ"ט היא
ט"ט ע"ג שם סעיף יט:
קיד ד מיי פ"ב מהל' גירושין הלכה מ' ופ"ה
מהל' סוטה הל' טו סמג
עשין ז ט"ט ע"ג ח"מ סמג
ז סעיף ג:
קיה ה מיי פ"ב מהל' קידוש החדש ה"ז:
ו' מיי שם הל' א בן:
א ז מיי שם הלכה ג:
ב ח מיי שם פ"ב ה"כ:

ועפ"ל את עבדו. סברי לה כר"ש דמכשיר בקרבו והחדש הזה לכם היינו צבט דרשינן נמי כשרין ומיוחסין למעוטי גר וממור כדדרשינן מאתן בדומין לך צפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף רבנן דלמרי"י עלה זאת אומרת גולן דדצרייהו כבר לעדות אשה והשמה משחק בקוביא למ"ד בפרק זה בזרר (סנהדרין דף כד:) לפי שאין עוסקין בישונו של עולם ניחא ולמ"ד נמי משום דהויל אסמכתא אין משכז גולן בעיניו כיון דמדעתו נותן ומלוה צריכט שאינה קלוזה דרבנן ואפי' צריכט קלוזה נמי לא משמע ליה לאניש איכורה כשנותן לו מדעתו אלף א"כ ממשכנו על כרחו ומפריחי יונים למ"ד אי תקדמיה יוקן ליוני היינו משחק בקוביא ולמ"ד לרף אין צוק גול אלף מפני דרכי שלום בעלמא וסוחרי שציעית מיירי בשציעית זומן הזה ור' היא כדאשכחן בפרק השולח (גיטין דף לו.) א"כ סמורה דרבנן כ' היא דזה בזרר (סנהדרין דף טו.) גבי ממליאי מעות לעניים ואלוי עניים ואספו ומייתי שאין זו סמורה גמורה דאלוי בשלימותיהו והא דמשמע בפרק לולב הגזול (סוכה דף לו. ושם) דמותר למכור פירות שציעית לע"ה גבי מזלע לו דמי אחרוג בלולב משום דאין מוסרין דמי פירות שציעית לע"ה אל כל משום סמורה לא אסור וצפרק זה בזרר (סנהדרין דף כו.) נמי פריך ומוציניהו לכהן דמי תרומה גבי סאה תרומה שנפלה לפנות ממנה של שציעית וי"ל דצד המלקט ע"מ לאכול והומיר מותר למכור וכן פורע חובו צפרק בתרא דע"ז (דף סג. ושם) דאסור משום לאכלה ולא לסמורה משמע דפרשינן ואפשר לוקח ע"מ לאכול לא חשיב סמורה אל"כ לוקח צול ע"מ למכור ציבור סקונה להריח וצמסת שציעית (פ"ח משנה ז) פירש ש דין סמורה ע"פ הירושלמי ועדים בפרק זה בזרר (סנהדרין דף כד:) לא תני להו דפסולין דלורייתא אל הכא איצטרך למימני דלא תימא כיון ללא מחמת עזירה מיפסלי מכשירי לעדות החדש מידי דהוה אקרובים לר"ש: **מחלליין** את השבת. עדים שראו את החדש ואפילו עדים המעידים עליהם צשאין צ"ד מכירין עדי החדש מחללין את השבת להעיד עליהם כדמכות צריש פרק שני שהלך ר' יהוראי אלף העד באושא צצנת להעיד עליו:

מעשה ועבדו יוסר מארבעים וזוג וכו': שופר. כך שמו: **מתני'** אכ וצנו שראו את החדש כו': שאם יפסל יכשל צפוי כשיצדקו כדלקמן (דף ק"ג): **גמ'** סאה כשרה צבט. ואע"פ שהוה אחיס: סאה מסורה לכס. לחשובי הדור אני מוסר שקצבו העדות ויקדשו החדש ולא להכשיר קרובים זא: **היכי תני.** מתניתין קמיה דרב מי המכשיר ומי הפוסל: **איפלא.** תנינא ר' יוסי אומר אכ וצנו וכל הקרובים כשרין כר"ש מעשה צטוביה כו': אל' משום **הי.** דאפכת דר"ש לרבי יוסי לא אמר לך מידי כי אמרת הלכה כרבי (י"ט) דהיינו דר' (ש) (שמעון): **מתני'** אלו הן הפסולין כו': **צקוביא.** חתיכות של עכס שמשחקין צערבון ואמור רבנן אסמכתא לא קניא והכי הן גולנין מדרבנן דמדלורייתא (י) אינו קרוי גולן אלף החוטף מיד איש כדכתיב (שמואל ב ג:) ויגול את החנית מיד המלכי: ומגוי צציעית. לאו גולן דלורייתא הוא למפסליה משום אל תשת עד חמש (שמות כג) דהא מנפשיה יחיב ליה: **מפריחי יונים.** היינו נמי טעין קוביא אי תקדמיה יוקן ליוני: **וסוחרי שציעית.** עושין סמורה צפירות שציעית דרמנתא אמר (ויקרא ה) לאכלה ולא לסמורה (ע"ז ס"ג.) ולפי שמשדו כל אלו לעצור על דת מחמת ממון חשדוס להיות מעידים שקר ע"י ממון ושחד: **והעדים.** פסולי דלורייתא הוא קי"ו מאשה כדאמרן צצ"ק (דף פח.) **גמ'** הא אשה כשרה לה. כהן להעיד על מיתת אדם להשיא את אשתו ועל סוטה שנתמאת צצמריה שלא תשתה: **לעדות אשה.** להמירה להנשא. ודוקא גולן דצצרייהו אל כל גולן דלורייתא דחניף לעצור צצרייהו לא הכשירו חכמים לעדות אשה ואע"פ שהכשירו את העבד ואת האשה דפסולי דלורייתא: **מתני'** מי אראה אס הדש כו': **מריצין אוסו.** אף צצנת: **ואס לוה לס.** אס יש אורכים צדך כמו ואתה לוה את נפשי (שמואל א ד) והצימוסים והחומים הס היו אורכים להס לעצבס כדי להטעות את חכמים:

רבינו הנאל

מתני' מעשה שעבדו יוסר מארבעים וזוג כו'. (ירושלמי) [ירושלמי] וכל המעבב את הרבים מעשות מזהו [צריך] נדוי. [מתני'] אכ וצנו שראו את החדש כו'. עד ר' שמעון אומר אכ וצנו וכל הקרובין כשרין לעדות החדש, ומאי טעמא דר' שמעון, דכתיב ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החדש הזה לכם ראש חדשים, כלומר עדות החדש תהא כשירה בכם, ואע"פ שאמח קרובין, ורבנן עדות זו מסורה לכם, וקיימא לן דכל הקרובין (ל) וכל הפסולין (פסולין] לעדות החדש. [מתני'] ואלו הן הפסולין המשחק בקוביא כו', וזו הכלל כל עדות שאין האשה כשרה לה אף אילו כולם אינן כשרין לה, וכיון שהאשה פסולה לעדות החדש, אף אלו הזכרין במשנתו וכיוצא בהן פסולין לעדות החדש. ודייקין מינה הא עדות שהאשה כשרה לה, כגון מיתת הבעל שאפילו הנשים כשרות, כדחגן באחרית יבמות הוהוץ להיות משאין עד מפי עד ומפי אשה כו', גם הפסולין הללו כשרין להעיד כי מת בעלה של זו, ותנשא על פיהן, וא"י מנשה זאת אומרת, כלומ' נתברר לנו מדיוקא של משנה, כי גולן דרבנן כגון משחק בקוביא וכיוצא בהן שהן פסולין מדרבנן, כשרין להעיד כי מת בעלה של זו, דהא הנשים נאמנות בעדות זו, ואוקימנה בפרק דיני ממונות בשלשה לר' מאיר דאמר עד זומם פסול לכל התורה, והלכתא כוותיה. [מתני'] מי שראה את החדש כו'. לא מיתוקמא בזמן הזה אלא בניסן ותשרי בלבד. הדרן עלך ארבעה ראשי שנים הן.

מעשה שעבדו יותר מארבעים זוג ועיבכו ר"ע כו': תניא אמר רבי יהודה ח"ו שר"ע עיבכו אלף שופר ראשה של גדר עיבכו ושלא רבן גמליאל והורידוהו מגדולתו: **מתני'** אב ובנו שראו את החדש ילכו לא שמצטרפין זה עם זה אלא שאם יפסל אחד מהן יצטרף השני עם אחר ר"ש אומר אב ובנו וכל הקרובין כשרין לעדות החדש א"ר יוסי מפרחי כטוביה הרופא שראו את החדש בירושלים הוא ובנו ועבדו משוחרר וקבלו הכהנים אותו ואת בנו ופסלו את עבדו וכשבאו לפני בית דין קבלו אותו ואת עבדו ופסלו את בנו: **גמ'** א"ר לוי מאי טעמא דר"ש דכתיב ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החדש הזה לכם עדות זו תהא כשרה בכם ורבנן עדות זו תהא מסורה לכם: א"ר יוסי מעשה בטוביה הרופא כו': אמר רב חנן בר רבא הלכתא כר"ש א"ל רב הונא לרב חנן בר רבא רבי יוסי ומעשה ואת אמרת הלכתא כר"ש אמר לו (ו) והא זמנין סגיאינן אמרית קמיה דרב הלכתא כר"ש ולא אמר לי ולא מידי א"ל היכי תנית א"ל אפכא טבי בריה דמרי טבי אמר מר עוקבא אמר שמואל (ג) הלכתא כר"ש: **מתני'** אלו הן הפסולין המשחק בקוביא ומלוי ברביית ומפריחי יונים וסוחרי שציעית ועבדים זה הכלל כל עדות שאין האשה כשרה לה אף הן אינן כשרין לה: **גמ'** הא אשה כשרה לה אף הן כשרין לה אמר רב אשי זאת אומרת (ג) גולן דבבריהם כשרין לעדות אשה: **מתני'** מי שראה את החדש ואינו יכול להלך מוליכים אותו על החמור אפי' במטה ואם צודה להם לוקחין בידן מקלות ואם היתה דרך רחוקה לוקחין בידם מזונות ישעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש שנאמר אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדים:

תורה אור השלם
1. ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר: שמח ב' א
2. אלה מועדי ה' מקראי אתם קדש אשר תקראו אתם במועדם: ויקרא כ ב

מוסף ראשי
אלו הן הפסולין. לזון ולהשיג (סנהדרין דף ע"ג) לעדות. דלול גולן מדרבנן הן דאסמכתא לא קניא ומגול גולן ליה (עובין צב.) וכולן מעין גולנין הן והמורה אמרה אל משח רשע עד, וכל סקן דין (סנהדרין סח.) והסוחרי שציעית. האולי וחימוד ממון מעבדו על דברי מורה, הוא ליה כרשע דחמש ופסול לזון להעיד שניטה אחרי הבעל (סח) דרמנתא אמר לאכלה ולא לסמורה וזה שחומד ממון לעצור עפריה על המלקט רשע הוא והמורה אמרה אל משח רשע עד (עובין סח.) הדרן עלך ארבעה ראשי שנים

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים

(6) נראה כבוד דליל וקיי"ל דכל הקרובין פסולין לעדות החדש.